

Naslov originala:

Cecelia Ahern

Flawed

Copyright © Cecelia Ahern 2016

Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum 2017

ZA IZDAVAČA:

Marko Sabovljević

UREDNIK:

Jovana Mitić

PREVOD:

Jelena Radojičić

LEKTURA I KOREKTURA:

Publik praktikum

DIZAJN KORICA:

Biljana Babić

PRELOM:

Publik praktikum

ŠTAMPA:

Alpha print, Zemun

TIRAŽ:

1000

IZDAVAČ:

Publik praktikum

Dobrovoljačka 10/I, Zemun

office@publikpraktikum.rs

011/4202 544; 011/4202 545

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje ili bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

SESILIJA AHERN

ČBELEŽENA

Za tebe, tata

POGREŠITI; zabrljati, zgrešiti, uprskati, prevariti se, promašiti.
Napraviti grešku.

GREŠKA; nedostatak, slabost, defekt, anomalija, nenormalnost, nesklad,
omaška, odstupanje, nepravilnost, neispravnost, propust.
Ono što je počinjeno drukčije nego što bi trebalo.

1

Ja sam devojka koja voli da definiše, razmišlja logično, a stvari su za mene crne ili bele.

Zapamtite to!

2

Nikad ne veruj čoveku koji nepozvan sedne na čelo stola u tuđoj kući.

Nisam to ja smislila. To su reči mog dede Kornelija koji je, zato što ih je izgovorio, izgubio mesto za ovim stolom i neće skoro biti pozvan za njega. Nije problem toliko u tome šta je rekao, nego o kome je to rekao: o sudiji Krevanu, jednom od najmoćnijih ljudi u zemlji, koji ponovo, uprkos dedinom prošlogodišnjem komentaru, sedi na čelu našeg trpezarijskog stola na proslavi Dana Zemlje, koju organizujemo svake godine.

Dok se tata vratio iz kuhinje s novom flašom crnog vina, njegovo mesto je već bilo zauzeto. Vidim da ga je to izbacilo iz takta, ali pošto je u pitanju sudija Krevan, tata se samo uzdržava, prevrće u ruci neko vreme otvarač za flaše razmišljajući šta da radi. Zatim se provlači oko stola na drugu stranu, da sedne pored mame, gde je sudija Krevan trebalo da sedi. Znam da je mama nervozna. Znam po tome što je savršena nego ikad. Svaka dlaka je na svom mestu. Plavu kosu pažljivo je uplela u bogatu punđu koju je jedino sama sebi mogla da napravi, i to tako što iskrene obe ruke u ramenima da bi dohvatila potiljak. Njen najčistiji porculanski ten prosto blista. Šminka joj je prikladna, čipkana haljina boje različka savršeno se slaže s njenim plavim očima, a njene ruke su savršeno oblikovane.

Istini za volju, većini ljudi moja mama izgleda ovako divno svaki dan, jer je veoma tražena manekenka. Iako je rodila nas troje, telo joj je savršeno kao što je uvek i bilo, mada sumnjam da bi bilo takvo bez male pomoći, kao i u većini slučajeva. Sigurna sam da ne bi. Jedino po čemu možete znati da mama ima loš dan ili nedelju je trenutak kada

se vrati kući sa podignutijim jagodicama, punijim usnama, zategnutijeg čela, ili očima koje deluju manje umorno. Promena izgleda je uvek oraspoloži. Ona je sitničava kada je reč o izgledu. Po tome procenjuje ljude, donosi zaključke o njima čim ih odmeri od glave do pete. Njoj je neprijatno kad je bilo šta nesavršeno; pokvaren zub, podbradak ili preveliki nos – zbog takvih stvari ona preispituje ljude, ne veruje im. Ne samo ona. Većina ljudi razmišlja na taj način. Ona to poredi sa pokušajem da se proda neopran automobil; trebalo bi da sija. Isto važi i za ljude. Njihova lenjost u brizi o izgledu, odraz je toga kakvi su iznutra. Ja sam, takođe, perfekcionista, ali se to ne odnosi na fizički izgled, već samo na jezik i ponašanje, što izluđuje moju sestru, Džuniper, koja je najbesmislenija osoba koju poznajem. Mada, smisleno je besmislena – moram priznati.

Osećam se samozadovoljno dok posmatram ponašanje svoje uznemirene porodice, jer ne osećam ni trunku napetosti koju oni osećaju. Čak mi je zabavno. Za mene, sudija Krevan je Bosko, tata mog dečka, Arta. Provodim dane u njegovoj kući, išla sam s njima na odmore, bila na malim porodičnim okupljanjima i poznajem ga bolje nego moji roditelji, štaviše, bolje nego većina ljudi. Viđala sam ga u rano jutro, neočešljanog, sa pastom za zube na usnama. Viđala sam ga usred noći, kako pospano tumara po kući, dok ide do kupatila ili do kuhinje po čašu vode, u boksericama i čarapama. Uvek spava u čarapama. Viđala sam ga pijanog i obeznanjenog na kauču, sa otvorenim ustima i rukom u gaćama. Sipala sam kokice niz njegovu košulju i umakala mu prste u mlaku vodu dok je spavao da bih ga naterala da piški. Viđala sam ga kako pijan pleše na podijumu i očajno peva karaoke. Čula sam kako povraća kad dođe kasno noću. Čula sam kako hrče. Osetila sam njegov prdež i čula ga kako plače. Ne mogu da se bojim nekoga čiju sam ljudsku stranu videla i upoznala.

Ipak, moja porodica i ostatak zemlje vide ga kao zastrašujuću ličnost, koje se treba plašiti i duboko je poštovati. Mene on podseća na nekog od sudija sa TV-a, iz emisija tipa „Ja imam talenat” ili na karikiran lik iz crtaća koji uživa kad ga gađaju paradajzom. Uživam da ga imitiram – najviše zbog toga što to zasmehava Arta. Valja se od smeha dok marširam gore-dole kao Bosko-sudija; prebacujući improvizovani ogrtač oko vrata, mrštim se praveći ljute grimase i upirem prstom. Bosko obožava da teatralno upire prstom pred kamerama. Ubeđena sam

da je ličnost strašnog sudije, iako bitna za njegov posao, samo gluma, a ne njegova prava priroda. Takođe, on skače opasne 'bombe' na bazenu.

Bosko, poznatiji kao sudija Krevan, svima osim Artu i meni, predsednik je suda u komisiji koja se zove Savet. Savet, najpre osnovan kao privremena javna istraga lošeg postupanja, sada je stalni organ koji nadgleda ispitivanje pojedinaca koji su pogrešili, i zbog toga će biti obeleženi. Obeleženi – to su obični građani koji su napravili moralnu ili etičku grešku.

Nikada nisam bila tamo, ali sud je otvoren za javnost i prenosi se na televiziji. Proces je pravedan, jer se rodbina i prijatelji optuženog pozivaju da svedoče o njegovom karakteru, pored svedoka slučaja koji je u pitanju. Na Dan proglašenja sudije odlučuju da li su optuženi pogrešili. Ako jesu, njihove greške se objavljuju pred svima, a na kožu im se vreli žigom utiskuje slovo G*, na jedno od pet mesta. Mesto žigosanja zavisi od toga u čemu su pogrešili.

Za loše odluke – žig je na slepoočnici.

Za laganje – na jeziku.

Za krađu od društva – na desnom dlanu.

Za izdaju Saveta – na grudima, iznad srca.

Za prekoračenje društvenih normi – na tabanu desne noge.

Pored toga, moraju uvek da nose traku sa crvenim slovom G na rukavu da bi bili uočljivi u javnosti i služili kao primer. Nisu u zatvoru; nisu uradili ništa nezakonito, ali jesu počinili dela koja se smatraju štetnim za društvo. Još uvek žive među nama, samo izopšteni iz društva, i po posebnim pravilima.

Nakon što je naša zemlja zapala u veliku ekonomsku krizu usled, kako se činilo, pogrešnih odluka naših vođa, glavni cilj Saveta bio je da skloni ljude koji prave greške sa vodećih položaja. Sada uspeva da ih izdvoji pre nego što uopšte dođu do tih položaja, tako da ne mogu ni da naprave štetu. Savet se hvali da ćemo, u bliskoj budućnosti, imati moralno, etički besprekorno društvo. Sudiju, kao što je – Bosko Krevan – mnogi smatraju herojem.

Art je od svog tate nasledio dobar izgled – plavu kosu i oči – i sa svojim razbarušenim plavim kovrdžama, koje je nemoguće ukrotiti, i krupnim plavim očima koje nestašno zaiskre, uvek izgleda kao da

* Slovo G, početno slovo od „GREŠKA”

sprema neku mangupariju, što obično i jeste slučaj. On sedi tačno preko puta mene za stolom i moram da se suzdržavam da ga ne gledam sve vreme, dok u sebi skačem od sreće što je moj. Srećom, nije uštogljen kao njegov tata. Zna da se zabavi i opusti, uvek ubaci zabavan komentar kad razgovor postane previše ozbiljan. Uvek odabere pravi trenutak. Čak se i Bosko smeje. Art je za mene kao svetlost koja obasjava i najtamnije ćoškovke svega.

Na ovaj aprilski dan, proslavljamo Dan Zemlje sa svojim komšijama, Krevanovima i Tinderovima. Proslave Dana Zemlje, Džuniper i ja obožavamo od malih nogu. Precrtavamo dane u kalendaru, planiramo šta ćemo obući, ukrašavamo kuću i postavljamo sto. Ove godine, moje uzbuđenje je veće nego ikad jer je ovo prva godina da smo Art i ja zvanično zajedno. Nije da sam planirala da ga pipkam ispod stola ili bilo šta slično, ali činjenica da mi je dečko ovde čini sve uzbudljivijim.

Tata je direktor celodnevnog TV kanala, Njuz 24. Naš komšija i drugi gost na večeri, Bob Tinder, urednici su *Dejli njuz* novina, a oba ova medija su u vlasništvu Krevan Medija, tako da njih trojica spajaju lepo i korisno. Tinderovi uvek kasne. Ne znam kako Bob uspeva da ispoštuje rokove u izdavaštvu, kad nikad ne stigne na vreme na večeru. Isto je svake godine. Već sat vremena ispijamo pića u salonu, i nadamo se da će ih naš prelazak u trpezariju, nekim čudom, ubrzati. Sad sedimo ovde sa tri prazne stolice; treći gost je njihova kćerka Kolin.

„Treba da počnemo”, kaže Bosko iznenada, podigavši pogled s telefona, prekidajući neobavezno čavrljanje i smeštajući se na stolicu zvaničnije.

„Večera je u redu”, kaže mama, uzimajući od tate tek napunjenu čašu vina. „Računala sam s malim kašnjenjem.” Osmehuje se.

„Treba da počnemo”, ponavlja Bosko.

„Žuriš negde?” upita Art, gledajući Boska koji se odjednom uzvrpoljio. „Kad si tačan, najgore je to što niko nije tu da to i primeti”, kaže Art i svi se nasmejaše. „Ja to dobro znam, jer uvek čekam ovu devojkicu.” Blago me gazi ispod stola.

„Ne”, ne složi se. „Tačnost znači uraditi nešto ili stići upravo u dogovoreno vreme. Ti nisi tačan. Ti stižeš toliko rano da to nema smisla.”

„Ko rano rani dve sreće grabi”, brani se Art.

„A drugi po redu miš uzme sir”, odgovaram mu, i Art mi se isplazi. Moj mladi brat Juan se kikoće. Džuniper prevrće očima.

Bosko, vidno nezadovoljan našim razgovorom, prekida nas i ponavlja, „Samer i Kater, treba odmah da počnemo s jelom.”

Zbog tona kojim je to rekao, svi prestajemo da se smejemo i okrećemo se ka njemu. To je bilo naređenje.

„Tata”, upita Art iznenađeno, usiljeno se osmehujući, „šta si ti, prehrambena policija?”

Bosko ne skida pogled s mame. Ovo čudno deluje na sve za stolom. Stvara napetu atmosferu, poput one koja se oseti u vazduhu pred oluju. Tešku, sparnu, od koje boli glava.

„Ne misliš da bi trebalo da sačekamo Boba i Angelinu?” pita tata.

„I Kolin”, dodajem, a Džuniper ponovo prevrće očima. Ona mrzi kad se hvatam za svaki detalj, ali to je jače od mene.

„Ne, ne mislim”, kaže jednostavno i odlučno, bez daljeg objašnjenja.

„U redu”, kaže mama, ustaje i kreće prema kuhinji, potpuno mirno i pribrano kao da se ništa nije dogodilo, što mi govori da u sebi ključa.

Zbunjeno gledam Artu i znam da i on oseća ovu napetost, jer osećam da mu je na vrh jezika nova šala, a to radi kad god mu je neprijatno, nelagodno ili je uplašen. Vidim kako otvara usta dok smišlja kako da poentira, ali nikad neću saznati šta je smislio, jer se baš tada začula sirena.

3

Sirena zavija dugo, duboko, upozoravajuće. Štrecam se i skačem sa stolice zbog nje. Srce mi ubrzano lupa i celim telom osećam opasnost. To je zvuk koji poznajem celog svog života, zvuk koji niko ne želi da čuje zbog sebe. Savet ga zove znakom upozorenja, tih tri do pet minuta neprekidnog zavijanja, koji se čuje iz njihovih kombija. Iako nisam doživela nijedan rat, ovo zavijanje mi dočarava to kako su se ljudi osećali pre nego što bi bili napadnuti. Usred nekog običnog trenutka, otera ti sve srećne misli.

Sirena se čuje blizu kuće i zlokobno zvuči. U trenutku smo se ukobili svi za stolom, a onda Džuniper skače prva, udara o sto i sve čaše poskakuju. Takva je ona, smotana, a jezik joj je brži od pameti. Crno vino se prosipa po belom stolnjaku i podseća na krv. Ne pada joj na pamet da se izvini, jednostavno istrčava iz sobe. Tata joj je za petama.

Mama se ukipila, potpuno zapanjena. Bleda kao krpa, gleda Boska i imam osećaj da će se onesvestiti. Čak i ne pokušava da zaustavi Juana koji istrčava napolje.

Sirena se sve glasnije čuje – približava se. Art skače, a za njim i ja, pratim ga kroz hodnik, pa napolje, ispred kuće, gde su se svi već nagurali. Isto je i u dvorištima oko nas. Stari gospodin i gospođa Miler u dvorištu desno od nas, stisli su se jedno uz drugo. Izgledaju prestravljeno dok čekaju da vide pred čijom će se kućom sirena zaustaviti. Tačno preko puta, Bob Tínder otvara vrata i izlazi napolje. Gleda u tatu, razmenjuju poglede. Nešto se događa, ali ne razumem tačno šta. Prvo mi se čini da je tata ljut na Boba, ali Bob pilji u tatu na isti način. Ne mogu da ih provalim. Ne znam šta se događa. Ovo je igra čekanja. Po koga su došli?

Art me čvrsto drži za ruku, steže je da me ohrabri, pokušavajući da mi se osmehne šarmantno kako samo on zna. Ali osmeh je nesiguran, prekratko traje, i ostavlja upravo suprotan utisak. Sirene su gotovo nad nama, zvuk nam odjekuje u ušima i u glavama. Kombiji skreću u našu ulicu. Dva crna vozila sa jarkocrvenim slovom G sa obe ostrane, tako da svi znaju ko ide. Zviždači su odred koji radi za Savet. Njihov zadatak je da štite društvo od obeleženih. Oni nisu zvanična policija; njihova dužnost je da privedu one koji su napravili moralnu ili etičku grešku. Kriminalci idu u zatvor. Oni nemaju ništa sa pravosudnim sistemom za obeležene.

Na kombijima su upaljene rotacije, svetle crveno, tako jarko da maltene osvetljavaju nebo u sumrak, zrače kao svetionik upozorenja za sve. Porodice okupljene na Dan Zemlje drže se čvrsto zajedno, nadajući se da neće kod njih i da neće odvesti nekog njihovog. Ne njihova porodica, ne njihov dom, ne večeras. Dva kombija se zaustavljaju nasred ulice, baš ispred naše kuće i osećam kako počinjem da se tresem. Sirene prestaju.

„Ne”, šapućem.

„Ne mogu nas da odvedu”, šapne mi Art, a lice mu je tako sigurno, tako ubeđeno, da mu verujem. Naravno da ne mogu da odvedu nas, sudija Krevan je ovde na večeri. Mi smo praktično nedodirljivi. Ovo donekle ublažava moj strah, ali onda počinjem da brinem za jednu, nesrećnu osobu po koju su došli. Ovo me iznenađuje, jer sam uvek verovala da obeleženi nisu u pravu, da su zviždači na mojoj strani, da su tu da me štite. Sada kad se to događa u mojoj ulici, pred mojim vratima, osećam drugačije. Kao da smo suprotstavljeni: mi na jednoj, oni na drugoj strani. Drhtim od pomisli na takav nelogičan i opasan pristup.

Vrata kombija se otvaraju, čuju se pištaljke, dok četiri uniformisana zviždača iskaču u prepoznatljivim crvenim prslucima koje nose preko crnih košulja i vojničkih čizama. Duvaju u pištaljke i dok se kreću, što mi probija mozak i nisam u stanju da mislim. U glavi mi je samo panika. Verovatno im je to i cilj. Zviždači trče, a ja sam se ukočila.

4

Ipak, ne trče prema nama, nego u suprotnom smeru, prema kući Tinderovih.

„Ne, ne, ne”, govori tata, a u njegovom glasu osećam nalet besa.

„O Bože”, šapuće Džuniper.

Šokirana, posmatram Arta, čekam njegovu reakciju, ali on napeto gleda ispred sebe stežući vilice. I tek tada primetim da nam se mama i Bosko nisu pridružili napolju.

Puštam Artovu ruku i trčim nazad do vrata. „Mama, Bosko, brzo! Kod Tinderovih su!”

Dok mama juri kroz hodnik, kosa joj ispada iz punđe i rasipa se po licu. Tata je primeti i njih dvoje se značajno gledaju, dok on napeto stiska pesnice. Izgleda da nam se Bosko neće pridružiti.

„Ne razumem”, kažem, gledajući kako se približavaju Bobu Tinderu. „Šta se dešava?”

„Psssst, gledaj”, ućutkuje me Džuniper.

Kolin Tinder je ispred kuće sa svojim tatom, Bobom, i dva mlađa brata, Timotijem i Džejkobom. Bob je stao ispred svoje dece, zaklanja ih, štiti, isprasio se pred zviždačima. Ne njegova porodica, ne njegov dom, ne večeras.

„Ne mogu da odvedu bebe”, kaže mama, glasom usporenim i dalekim, tako da znam da je svesna i u panici.

„Neće”, kaže tata. „On je. Mora da je on.”

Ipak, redari prolaze pravo, pored Boba, ne obazirući se na njega, ne obazirući se na prestravljenju decu koja počinju da plaču; mašu mu pred nosom parčetom papira, a on zastaje da ga pročita. Ulaze u kuću.

Izenada shvativši šta se događa, baca papir i juri za njima. Dobacuje Kolin da pripazi dečake, što nije lak zadatak, jer i oni počinju da paniče.

„Pomoći ću joj”, kaže Džuniper, kreće, ali tata je čvrsto hvata za ruku. „Aj!” jauče.

„Ne mrdaj”, tata govori glasom kakav nikada do sad od njega nisam čula.

Izenada se iz kuće čuje vrisak. To je Angelina Tínder. Mama prekriva lice rukama. Propust u njenoj maski.

„Ne! Ne!” Angelina zavija uporno, sve dok je najzad ne vidimo na vratima, a sa obe strane drži je po jedan zviždač. Skoro da je spremna za večeru kod nas, u crnoj satenskoj haljini, sa biserima oko vrata. U kosi su joj vikleri. Obula je ukrašene sandale. Izvlače je iz kuće. Dečaci počinju da vrište dok gledaju kako im odvođe mamu. Trče za njom i pokušavaju da je dohvate, ali ih zviždači zadržavaju.

„Sklanjajte ruke s mojih dečaka!” viče Bob, napadajući ih, ali pada na zemlju kada ga odgurnu. Dvojica zviždača ga drže dole dok Angelina mahnito vrišti, očajna što je odvođe od beba. Nikada ranije nisam čula da ljudsko biće tako urla, nikada ranije nisam čula takav zvuk. Ona se sapliće, zviždači je hvataju, a ona nastavlja da hramlje jer joj je pukla potpetica.

Bob sa zemlje viče za njima. „Ostavite joj malo dostojanstva, jebo vas bog!”

Ugurali su je u kombi. Klizna vrata se zatvaraju. Zvuk pištaljki prestaje.

Nikada nisam čula čoveka da plače kao Bob. Zviždači koji ga pritiskaju na zemlju obraćaju mu se tiho i smireno. Prestaje da viče, ali nastavlja da plače. Konačno ga puštaju i nestaju u drugom kombiju. I odoše.

Srce mi jako bije i jedva dišem. Ne verujem svojim očima.

Čekam da komšije pokažu saosećanje. Mi smo mala zajednica, povezani smo; jedni smo drugima podrška. Gledam oko sebe i čekam. Ljudi posmatraju Boba koji se uspravlja na travi, grli svoju decu i plače. Niko se ne pomera. Želim da pitam zašto niko ništa ne preduzima, ali to bi bilo glupo, jer ni ja ne činim ništa. Ne uspevam da nateram sebe. Iako, biti obeležen nije zločin, podržavajući ili pomažući one koji su obeleženi rizikujemo da dobijemo zatvorsku kaznu. Bob nije obeležen, njegova žena je optužena, ali ipak, svi se plaše da budu umešani.

Komšije, gospodin i gospođa Miler okreću se, povlačeći se u svoju kuću, i većina drugih sledi njihov primer. Zinula sam od čuda, zaprepašćena.

„Jebite se!” dovikuje Bob preko ulice. U početku tiho, pa mi se čini da govori za sebe. Onda, kako viče sve glasnije, zaključujem da je to upućeno kombijima koji su nestali. Ali pošto postaje još glasniji i ljući, vidim da se obraća nama. Šta smo uradili?

„Ostani ovde”, kaže nam tata, upućujući mami zabrinut pogled. „Svi se vratite unutra. Budite mirni, važi?”

Mama klima glavom, a lice joj je mirno kao da se ništa nije dogodilo. Maska je ponovo navučena. Svaki pramen kose je na svom mestu, iako se ne sećam da sam je videla kako ih popravlja.

Čim sam se okrenula da pogledam nazad prema kući, videh Boska koji stoji unutra, pored prozora, prekrštenih ruku, posmatrajući scenu koja se odigrava pred njim. Tad shvatam da Bob na njega viče. Bosko, predsednik suda, upravlja organizacijom koja je odvela Angelinu.

On može da pomogne. To znam. On je glavni na sudu za obeležene. Moći će da joj pomogne. Sve će biti u redu. Sve će se vratiti u normalu. Zemlja će se ponovo okretati na pravu stranu. Stvari će imati smisla. Kako ovo shvatam, počinjem ponovo da dišem normalno.

Dok se tata primiće Bobu, vikanje zamire, ali srceparajući plač ne prestaje.

Kada nešto vidimo, videli smo. Kada čujemo neki zvuk, čuli smo ga. To ne može da se poništi. Znam, duboko u sebi, da sam ove večeri naučila nešto što nikada ne može da se zaboravi. Deo mog sveta se promenio i nikada više neće biti isti.